

ЩОДО ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ РЕЦИДИВНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ ЖІНОК

Анотація: У тезах розглянуте значення пенітенціарних заходів запобігання рецидивній злочинності жінок.

Ключові слова: рецидивна злочинність жінок, запобігання злочинності, пенітенціарні заходи.

Аннотация: В тезисах рассмотрено значение пенитенциарных мер предупреждения рецидивной преступности женщин.

Ключевые слова: рецидивная преступность женщин, предупреждение преступности, пенитенциарные меры.

Summary: In theses examined the importance of penitentiary measures to prevent recidivism of women.

Keywords: recidivism of women, crime prevention, penitentiary measures.

Рецидивна злочинність являє собою частину злочинності і є її системоутворюючим

елементом. Її рівень є найбільш точним індикатором ефективності покарання та діяльності установ виконання покарань. Досить влучними будуть слова В. М. Кудрявцева, який зазначав, що система кримінальної юстиції має свій «вхід» (виявлення злочинів) та «вихід» (виправлення злочинців). Збій на «вході» дає латентну злочинність, а збій на «виході» – рецидивну [1, с.13].

Значний внесок у розробку проблем рецидивної злочинності жінок внесено працями Ч. Ломброзо, Е. Феррі, Ю. М. Антоняна, В. С. Батиргарєєвої, О. М. Подільчак, В. В. Голіні, А. Ф. Зелінського, В. Ф. Лагоцької та інших.

На відміну від загальносоціального запобігання рецидивній злочинності, яке має на меті здійснення соціально-економічних та культурно-виховних заходів, спрямованих на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин, спеціально-кримінологічне запобігання направлене на усунення причин та умов, що породжують і сприяють злочинності.

Одним із важливих аспектів досліджень проблеми спеціально-кримінологічного запобігання рецидивній злочинності жінок є вивчення особливостей цього процесу під час відбування покарання, що дозволить створити належні умови для соціальної адаптації жінки після звільнення з установ відбування покарань.

У закордонному і вітчизняному науковому просторі існує думка, що зменшення рецидивної злочинності жінок сприяє зниження до мінімуму кількості призначення їм суворих покарань, особливо позбавлення волі на тривалі строки. Як приклад наводиться реформа польської пенітенціарної системи. У 1985 р. у Польщі відзначалося різке скорочення кількості жінок, які засуджувалися до позбавлення волі. Таким чином за два роки кількість жінок у місцях позбавлення волі зменшилася удвічі. Очікувалося, що різке зменшення кількості засуджених жінок у місцях позбавлення волі збільшить рецидивну злочинність жінок. Але цього не відбулося і статистика з цього питання залишилася сталою [3]. Тому можемо зробити висновок, що кількість і суворість покарань не впливає на вищезазначене явище і необхідно акцентувати увагу на вдосконаленні заходів запобігання на пенітенціарному етапі.

Відповідно до п. 34.1. Європейських пенітенціарних (в'язничних) правил Ради Європи («на додаток до визначених цими Правилами положень, які безпосередньо стосуються жінок-ув'язнених, влада повинна при прийнятті рішень щодо будь-яких аспектів їх утримання приділяти особливу увагу потребам жінок, зокрема, їх фізичним, професійним, соціальним і психологічним потребам» [2]).

Враховуючи міжнародний досвід, В. Ф. Лагоцька виокремлює такі заходи, які необхідно впровадити у вітчизняну пенітенціарну практику:

1) навчання жінок-рецидивісток різноманітним спеціальностям, які будуть витребуваними на сьогоднішньому ринку праці в Україні. Наприклад, майстер манікюру, перукар. Доцільно впровадити різноманітні курси по роботі з комп'ютером, вивчення іноземних мов тощо;

2) впровадження різноманітних гуртків за інтересами, спрямованих на вироблення у жінок-рецидивісток позитивних соціальних навичок;

3) надання якісної та різнобічної медичної, у тому числі психіатричної допомоги. Впровадження різноманітних психокорекційних програм, які, як показує зарубіжний досвід, здатні зменшити рівень рецидиву серед жінок, звільнених з установ виконання покарань;

4) створення гінекологічного відділення на території однієї із установ відбування покарань для жінок, в якому фахівці спеціалізованого профілю надавали б відповідну доповідь та післяпологову допомогу жінкам-породіллям, що відбувають покарання [3, с.150-153].

Також більшість фахівців наголошує, що стрижнем заходів запобігання суспільно небезпечним явищам має стати діяльність адміністрації установ відбування покарань, що спрямована на боротьбу зі злочинною субкультурою. Кримінально-злочинські традиції і звичаї є

тим фундаментом, на якому закріплюється досвід попередніх поколінь злочинців, що забезпечує його спадкоємність і сприяє стимулюванню злочинної поведінки серед осіб, що підпадають під вплив кримінальної субкультури в місцях позбавлення волі, їх подальшій професіоналізації і консолідації. Норми кримінальної субкультури зберігають в злочинності стабільність, можливість до відтворення, зміцнюють її в боротьбі з соціальним впливом [4, с.26]. Тому без протидії кримінальній субкультурі неможлива ані ресоціалізація засуджених, ані ефективна попереджувальна діяльність в місцях позбавлення волі.

Враховуючи вищевикладене, характеризуючи пенітенціарні заходи запобігання рецидивній злочинності жінок, доцільно закріпити у кримінально-виконавчому законодавстві України привілеї для засуджених жінок-рецидивісток, пов'язаних з охороною материнства; забезпечити роботу із недопущення правопорушень в установах відбування покарань; організувати дозвілля і залучати засуджених до культурно-масової роботи; а також створити сприятливі умови для соціальної адаптації жінки, яка відбуває покарання.

Список використаних джерел:

1. Кудрявцев В. Н. Уголовная юстиция как система / В. Н. Кудрявцев // Правовая кибернетика. – М. : Наука, 1973. – С.7–21.
2. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила Ради Європи Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_032
3. Лагоцька В. Ф. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності жінок : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лагоцька Вікторія Федорівна; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2016. – 235 с
4. Лукашевич С. Ю. Протидія кримінальній субкультурі як один із напрямів попередження злочинності //Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2000. – №. 12 (1). – С. 21-28.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018